

31991L0250

1991 5 17

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

L 122/42

TARYBOS DIREKTYVA
1991 m. gegužės 14 d.
dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos
 (91/250/EEB)

EUROPOS BENDRIJŲ TARYBA,

atsižvelgdama į Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, ypač jos 100a straipsnį,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,

bendradarbiaudama su Europos Parlamentu ⁽²⁾,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽³⁾,

kadangi šiuo metu ne visose valstybėse narėse kompiuterių programos yra aiškiai saugomos galiojančių įstatymų, o ten, kur tokia apsauga yra, jai būdingos skirtingos nuostatos;

kadangi kuriant kompiuterių programas reikia investuoti nemažai žmogiškųjų, techninių ir finansinių išteklių, o jas nukopijuoti galima už dalelytę tų sąnaudų, kurių reikia jas savarankiškai kuriant;

kadangi kompiuterių programos darosi vis svarbesnės daugelyje pramonės šakų, ir dėl to kompiuterių programų technologiją galima laikyti pagrindiniu veiksniu, užtikrinančiu Bendrijos pramonės plėtrą;

kadangi tam tikri valstybių narių įstatymuose numatytos kompiuterių programų teisinės apsaugos skirtumai daro tiesioginį neigiamą su kompiuterių programomis susijusį poveikį bendrajai rinkai, o valstybėms narėms priimant naujus šios srities įstatymus tie skirtumai gali dar labiau padidėti;

kadangi būtina tokių poveikį turinčius skirtumus pašalinti ir užkirsti kelią naujiems panašiams skirtumams, o skirtumus, kurie neigiamai neveikia bendrosios rinkos funkcionavimo, nebūtina šalinti ar jiems užkirsti kelią;

kadangi atitinkamai Bendrijos teisinė bazė dėl kompiuterių programų apsaugos gali pirmiausia apsiriboti reikalavimu, kad valstybės narės numatytų kompiuterių programų apsaugą, panašią į literatūros kūrinių autorių teisių apsaugą, o vėliau nustatytų, kas turi rūpintis tokia apsauga, kam tokia apsauga turi būti taikoma, bei numatytų išimtinės teisės, kuriomis asmenys, kuriems taikoma apsauga, galėtų remtis duodami leidimą tam tikriems veiksams ar juos drausdami, ir tokios apsaugos terminą;

kadangi šioje direktyvoje sąvoka „kompiuterio programa“ apima bet kokios formos programas, įskaitant ir tas, kurios yra įrašytos į kompiuterinę įrangą; kadangi ši sąvoka taip pat apima parengiamąjį projektinį darbą siekiant sukurti kompiuterio programą, jei tokio parengiamojo darbo esmė yra kompiuterinės programos sukūrimas vėlesniame etape;

kadangi remiantis tam tikrais kriterijais, taikomais nusprendžiant, ar kompiuterio programa yra originalus kūrinys, neturi būti taikomi jokie programos kokybinių ar estetinių ypatybių tyrimai;

⁽¹⁾ OL C 91, 1989 4 12, p. 4 ir OL C 320, 1990 12 20, p. 22.

⁽²⁾ OL C 231, 1990 9 17 ir 1991 m. balandžio 17 d. sprendimas (dar nepaskelbtas Oficialiajame leidinyje).

⁽³⁾ OL C 329, 1989 12 30, p. 4.

kadangi Bendrija yra visiškai įpareigota palaikyti tarptautinių standartų kūrimą;

kadangi kompiuterio programos funkcija – palaikyti ryšį ir dirbti kartu su kitais kompiuterinės sistemos komponentais ir su naudotojais, ir dėl to reikia loginio ir atitinkamais atvejais fizinio tarpusavio sujungimo ir sąveikos, kad visi programinės ir kompiuterinės įrangos elementai dirbtų su kita programine ir kompiuterine įranga ir naudotojais visais būdais, kuriais jie turi veikti;

kadangi tos programos dalys, kurios užtikrina tokį programinės ir kompiuterinės įrangos elementų sujungimą ir sąveiką, paprastai vadinamos „sąsajos“;

kadangi toks funkcinis tarpusavio sujungimas ir sąveika paprastai vadinami „suderinamumu“; kadangi tokį suderinamumą galima apibrėžti kaip galėjimą keistis informacija ir abipusiškai naudotis šia informacija;

kadangi, siekiant išvengti abejonių, reikia aiškiai nustatyti, kad pagal šią direktyvą autorių teisių apsauga taikoma tik kompiuterio programos išraiškai, o ne idėjoms ir principams, kuriais remiasi programos elementai, įskaitant ir elementus, kuriais remiasi sąsajos;

kadangi pagal autorių teisių principus logika, algoritmai ir programavimo kalbos susideda iš idėjų ir principų, šios idėjos ir principai nėra šios direktyvos saugomi;

kadangi vadovaujantis valstybių narių įstatymais ir jurisprudencija bei tarptautinėmis autorių teisių konvencijomis, tų idėjų ir principų išraiškai turi būti taikoma autorių teisių apsauga;

kadangi šioje direktyvoje sąvoka „nuoma“ reiškia leidimą naudotis kompiuterio programa ar jos kopija ribotą laiką siekiant pelno; kadangi ši sąvoka neapima viešosios panaudos, kuri atitinkamai neįeina į šios direktyvos taikymo sritį;

kadangi autoriaus išimtinę teisę drausti neteisėtai atgaminti savo kūrinių turi būti taikoma apribota išimtis, kai leisti atgaminti kompiuterio programą techniškai būtina, kad ta programa galėtų naudotis ją teisėtai įsigijęs asmuo;

kadangi tai reikia, jog sutartimi negalima drausti įdiegti ir paleisti programą, kad būtų galima naudotis teisėtai įsigyta programos kopija ir taisyti jos klaidų; kadangi nesant konkrečių sutartinių nuostatų, įskaitant atvejus, kai programos kopija parduota, ją

teisėtai įsigijusiam asmeniui leidžiama atlikti bet kurį kitą veiksmą, kuris pagal jo paskirtį yra būtinas, kad būtų galima naudotis ta programos kopija;

kadangi asmeniui, turinčiam teisę naudotis kompiuterio programa, neturėtų būti užkertamas kelias atlikti veiksmus, būtinus stebėti, nagrinėti ar patikrinti programos veikimą, jei tokie veiksmai nepažeidžia programos autorių teisių;

kadangi neteisėtas kodo, kuria kompiuterio programos kopija yra pateikta, atkūrimas, vertimas, pritaikymas ar keitimas yra auto-rius išimtinę autorių teisių pažeidimas;

kadangi vis dėlto gali būti tokių aplinkybių, kai toks kodo atkūrimas ir jo vertimas, kaip apibrėžia 4 straipsnio a ir b punktai, yra neišvengiamas, norint gauti būtiną informaciją apie tai, kaip užtikrinti savarankiškai sukurtos programos suderinamumą su kitomis programomis;

kadangi dėl to turi būti laikoma, kad, tik tokiomis ribotomis aplinkybėmis, atgaminimo ir vertimo veiksmai, atlikti asmens, turinčio teisę naudotis programos kopija, ar jo vardu, yra teisėti, neprieštarauja sąžiningumui ir todėl jiems nereikia turėti autoriaus teisių turėtojo sutikimo;

kadangi šios išimties tikslas – leisti sujungti visus kompiuterinės sistemos komponentus, įskaitant ir skirtingų gamintojų pagamintus komponentus, kad jie galėtų veikti kartu;

kadangi tokia autoriaus išimtinę autorių teisių išimtimi negalima naudotis taip, kad būtų pažeidžiami teisėti autoriaus teisių turėtojo interesai arba nesiderintų su įprastu programos naudojimu;

kadangi, vadovaujantis Berno konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos nuostatomis, apsaugos terminą sudaro autoriaus gyvenimo laikas ir penkiasdešimt metų, skaičiuojant nuo kitų metų sausio pirmos dienos po autoriaus mirties, arba anoniminio ar pseudonimu paskelbto kūrinio atveju – 50 metų nuo kitų metų sausio 1 d. po kūrinio pirmo paskelbimo;

kadangi kompiuterių programų apsauga pagal autorių teisių įstatymus neturi pažeisti kitų atitinkamais atvejais taikomų apsaugos formų; kadangi bet kokios sutartinės nuostatos, prieštaraujančios 6 straipsniui ar 5 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatytoms išimtims, turi būti laikomos niekinėmis;

kadangi šios direktyvos nuostatos nepažeidžia konkurencijos taisyklių taikymo pagal Sutarties 85 ir 86 straipsnius, jei dominuojantis tiekėjas atsisako pateikti informaciją, būtiną suderinamumui, kaip apibrėžta šioje direktyvoje;

kadangi šios direktyvos nuostatos neturi pažeisti priimtuose Bendrijos teisės aktuose numatytų konkrečių reikalavimų dėl sąsajų telekomunikacijų sektoriuje skelbimo ir Tarybos sprendimų dėl informacinių technologijų ir telekomunikacijų standartizavimo;

kadangi ši direktyva neturi įtakos nacionaliniuose teisės aktuose pagal Berno konvenciją numatytoms nukrypti leidžiančioms nuostatomis, taikomoms klausimams, kuriems ši direktyva netaikoma,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Apsaugos objektas

1. Vadovaudamasi šios direktyvos nuostatomis, valstybės narės taiko kompiuterių programoms tokią autorių teisių apsaugą kaip ir literatūros kūriniams, apibrėžtiems pagal Berno konvenciją dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos. Šioje direktyvoje sąvoka „kompiuterio programa“ apima ir parengiamąją projekcinę medžiagą.

2. Šioje direktyvoje numatyta apsauga taikoma kompiuterio programos išraiškai bet kuria forma. Pagal šią direktyvą autorių teisių apsauga netaikoma idėjoms ir principams, kuriais remiasi kompiuterio programos elementai, įskaitant elementus, kuriais remiasi jos sąsajos.

3. Kompiuterio programai taikoma apsauga, jei ji yra originali ta prasme, kad tai – paties autoriaus intelekto kūrinys. Teisei į apsaugą nustatyti netaikomi jokie kiti kriterijai.

2 straipsnis

Kompiuterių programų autorystė

1. Kompiuterio programos autorius – tai fizinis asmuo arba fizinių asmenų, kurie sukūrė programą, grupė, arba, jei valstybės narės įstatymai leidžia, juridinis asmuo, kuriam pagal tokius įstatymus suteikiamos autoriaus teisės. Kai valstybės narės įstatymai pripažįsta kolektyvinius kūrinius, asmuo, kuris pagal valstybės narės įstatymus laikomas kūrinių sukūrusiu asmeniu, yra laikomas jo autoriumi.

2. Jei kompiuterio programą yra sukūrusi fizinių asmenų grupė bendrai, išimtinės teisės priklauso bendrai.

3. Jei kompiuterio programą sukuria darbuotojas, atlikdamas savo tarnybines pareigas arba vykdydamas tarnybinę užduotį, tik

darbdavys turi teisę naudotis visomis turtinėmis taip sukurtos programos teisėmis, jei sutartyje nėra numatyta kitaip.

3 straipsnis

Apsaugos subjektai

Apsauga suteikiama visiems fiziniams ar juridiniams asmenims, kurie turi tokią teisę pagal autorių teisių įstatymus, taikomus literatūros kūriniams.

4 straipsnis

Apribojimai

Vadovaujantis 5 ir 6 straipsnių nuostatomis, autoriaus teisių turėtojo išimtinės teisės, kaip apibrėžta 2 straipsnyje, apima teisę pačiam arba leisti kitam:

- nuolat arba laikinai bet kokiomis priemonėmis ir forma atgaminti visą kompiuterio programą arba jos dalį. Jei kompiuterio programos įdiegimui, peržiūrėjimui, paleidimui, perdavimui ar saugojimui būtinas toks atgaminimas, tokiems veiksams reikia gauti autoriaus teisių turėtojo leidimą;
- versti, pritaikyti, sutvarkyti ar kitaip pakeisti kompiuterio programą bei atgaminti šių veiksmų rezultatus, nepažeidžiant asmens, kuris keičia programą, teisių;
- bet kuria forma viešai platinti ir nuomoti kompiuterio programos originalą arba jos kopijas. Pirmą kartą autoriaus teisių turėtojui arba su jo leidimu pardavus programos kopiją Bendrijoje, išnaudojama tos kopijos platinimo Bendrijoje teisė, išskyrus teisę kontroliuoti tolesnę programos ar jos kopijos nuomą.

5 straipsnis

Apribojimų išimtys

1. Jei nėra konkrečių sutartinių nuostatų, 4 straipsnio a ir b punktuose nurodytiems veiksams nereikia autoriaus teisių turėtojo leidimo, kai tokie veiksmai yra būtini tam, kad kompiuterio programą teisėtai įsigijęs asmuo galėtų ją naudoti pagal paskirtį ir taisyti jos klaidas.

2. Asmeniui, turinčiam teisę naudoti kompiuterio programą, sutartimi negalima drausti pasidaryti laikinos kopijos, jei tai būtina tokiam naudojimui.

3. Asmuo, turintis teisę naudoti kompiuterio programos kopiją, turi teisę be autoriaus teisių turėtojo leidimo išbandyti, nagrinėti ar patikrinti, kaip veikia programa, kad galėtų nustatyti idėjas ir principus, kuriais remiasi programos elementai, jei jis tai daro teisėtai įdiegdamas, peržiūrėdamas, paleisdamas, perduodamas arba saugodamas programą.

6 straipsnis

Dekompiliavimas

1. Autoriaus teisių turėtojo leidimas nebūtinai, kai kodo atgaminimas (atkūrimas) ir jo vertimas, kaip apibrėžta 4 straipsnio a ir b punktuose, yra būtini, norint gauti informaciją apie tai, kaip užtikrinti savarankiškai sukurtos kompiuterio programos suderinamumą su kitomis programomis, jei laikomasi šių sąlygų:

- a) jei tokius veiksmus atlieka licenciją turintis asmuo arba kitas teisę naudoti programos kopiją turintis asmuo, arba jų įgaliojimas tai atlikti asmui;
- b) suderinamumui užtikrinti būtina informacija anksčiau nebuvo laisvai prieinama a punkte nurodytiems asmenims ir
- c) tokie veiksmai atliekami tik su tomis originalios programos dalimis, kurios yra būtinos suderinamumui užtikrinti.

2. Informaciją, gautą pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatas, draudžiama:

- a) naudoti kitiems tikslams, o ne savarankiškai sukurtos kompiuterio programos suderinamumui užtikrinti;
- b) perduoti kitiems asmenims, išskyrus, kai tai būtina savarankiškai sukurtos kompiuterio programos suderinamumui užtikrinti; ir
- c) naudoti kokiai nors savo išraiška iš esmės panašiai kompiuterio programai sukurti, pagaminti ar perduoti, arba kitam veiksmui, kuris pažeidžia autorių teises.

3. Vadovaujantis Berno konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos nuostatomis, šio straipsnio nuostatų negalima aiškinti taip, kad jos leistų jį taikyti nepagrįstai pažeidžiant teisėtus autoriaus teisių turėtojo interesus, ar prieštarautų įprasto kompiuterio programos naudojimui.

7 straipsnis

Ypatingos apsaugos priemonės

1. Nepažeisdamos 4, 5 ir 6 straipsnių nuostatų, valstybės narės pagal savo nacionalinius įstatymus numato atitinkamas teises

priemonės prieš asmenis, kurie įvykdo bet kurį a, b ir c punktuose numatytą veiksmą:

- a) išleidžia į apyvartą kompiuterio programos kopiją, žinodami arba pagrįstai manydami, kad tai neteisėta kopija;
- b) komerciniams tikslams naudoja kompiuterio programos kopiją, žinodami arba pagrįstai manydami, kad tai neteisėta kopija;
- c) išleidžia į apyvartą arba komerciniams tikslams naudoja bet kokią priemonę, kuri skirta padėti neteisėtai pašalinti arba apeiti bet kurį techninį įtaisą, kuris galėjo būti taikomas kompiuterio programai apsaugoti.

2. Bet kuri neteisėta kompiuterio programos kopija gali būti konfiskuota pagal atitinkamos valstybės narės įstatymus.

3. Valstybės narės gali numatyti bet kurios priemonės, minimos šio straipsnio 1 dalies c punkte, konfiskavimą.

8 straipsnis

Apsaugos terminas

1. Autoriaus teisių apsauga galioja visą autoriaus gyvenimą ir penkiasdešimt metų po jo mirties arba po paskutinio bendraautoriaus mirties; kai kompiuterio programa yra anoniminis arba pseudonimu paskelbtas kūrinys, arba kai, remiantis nacionaliniais įstatymais, autoriaus teisių turėtoju laikomas juridinis asmuo pagal 2 straipsnio 1 dalį, apsaugos terminas yra penkiasdešimt metų, skaičiuojant nuo pirmojo kompiuterio programos padarymo viešai prieinama datos. Apsaugos terminas skaičiuojamas nuo kitų metų sausio pirmos dienos, kai įvyko pirmiau paminėti faktai.

2. Valstybės narės, kurios jau turi nustačiusios ilgesnį apsaugos terminą už tą, kuris numatytas šio straipsnio 1 dalyje, gali ir toliau taikyti šį terminą, kol labiau apibendrintai Bendrijos teise bus suderintas kūrinių autorių teisių apsaugos terminas.

9 straipsnis

Kitų teisinių nuostatų taikymas

1. Šios direktyvos nuostatos nepažeidžia jokių teisinių nuostatų, tokių kaip nuostatos dėl patentų teisių, prekių ženklų, nesąžiningos konkurencijos, komercinių paslapčių, puslaidininkinių gaminių apsaugos ar sutarčių teisės. Visos sutartinės nuostatos, prieštaraujančios 6 straipsniui ar 5 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatytoms išimtimis, yra niekinės.

2. Šios direktyvos nuostatos taip pat taikomos programoms, sukurtoms iki 1993 m. sausio 1 d., nepažeidžiant jokių iki tos datos sudarytų aktų ar įgytų teisių.

*10 straipsnis***Baigiamosios nuostatos**

1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję iki 1993 m. sausio 1 dienos, įgyvendina šią direktyvą.

Valstybės narės, tvirtindamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtas nacionalinių įstatymų nuostatas.

11 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 1991 m. gegužės 14 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

J. F. POOS